

HIGIJENA

**Sanitarno-tehnički i
higijenski uvjeti
Kontrola štetočina**

Obuhvaćene teme

Sanitarno-tehnički i
higijenski uvjeti

Kontrola štetočina

Zahtjevi za higijenu hrane

Opšti i posebni zahtjevi za higijenu hrane

Za uspostavljanje efikasnog sistema upravljanja sigurnošću hranom potrebno je prije svega osigurati preduvjetne programe, podijeljene na opšte zahtjeve koji se odnose na sve **subjekte u poslovanju s hranom (SPH)**, a koji su propisani Pravilnikom o higijeni hrane, kao i posebne uvjete propisane Pravilnikom o higijeni hrane životinjskog porijekla, koji su obavezni za sve SPH.

**OBJEKTI U KOJIMA SE PROIZVODI I SERVIRA HRANA MORAJU BITI ČISTI,
DOBRO ODRŽAVANI I U DOBROM STANJU!**

Opšti zahtjevi za higijenu hrane

Za objekte	projekt, izgradnja, dizajn, lokacija i veličina objekta, prikladno za održavanje higijene; osvjetljenje, ventilacija, odvodnja, temperatura, zaštita od kontaminacije
Za prostorije	podovi, vrata, zidovi, stropovi, održavanje higijene, kontaminacija, temperatura
Za prijevoz	čišćenje, sprečavanje kontaminacije, temperatura, hladni lanac
Za opremu	čišćenje, kontrolni uređaji
Za otpad nastao u poslovanju s hranom	prikupljanje, odvajanje, uklanjanje
Za hranu	prijem sirovina, kritična kontaminacija, štetnici, temperatura, odmrzavanje
Za snadbijevanje vodom	kontrola vodovoda i slavina
Za ličnu higijenu	pranje ruku, održavanje lične higijene, higijena radne odjeće
Obuka osoblja	plan obuke, realizacija plana obuke

Sanitarno-tehnički i higijenski uvjeti

**POSEBNI ZAHTJEVI
HIGIJENE HRANE SU:**

POŠTOVANJE
MIKROBIOLOŠKIH
KRITERIJA

PRAĆENJE TEMPERATURE

ODRŽAVANJE HLADNOG
LANCA

UZORKOVANJE I ANALIZE

Značaj kontrole štetočina

- Kontrola štetočina, kao i kontrolne mjere za suzbijanje štetočina, od veoma velikog su značaja za sve objekte u kojima se proizvodi, servira i distribuira hrana. Šteta u objektima može biti dvojaka. Prije svega štetočine mogu biti prenosioci zaraznih bolesti, ali isto tako one oštećuju hranu i prostor u kojem borave. Štetočinama i bilo kojim drugim životinjama mora se spriječiti ulazak u objekat.
- Najčešće štetočine koje se mogu naći u ugostiteljskim objektima su: razne vrste glodara (miševi, štakori), muhe, drugi leteći insekti i njihovi razvojni oblici, žohari, mravi, ptice, moljci, žišci i drugi.

Kontrolne mjere

Kontrolne mjere za suzbijanje štetočina

Više je kontrolnih mjera koje se mogu primijeniti za prevenciju i suzbijanje štetočina, ovisno o vrsti štetočina, a mogu se svrstati u dvije grupe:

1. fizičke mjere
2. hemijske mjere

Fizičke mjere

U fizičke mjere suzbijanja štetočina prije svega spada sama konstrukcija objekta koja mora biti izvedena tako da sprečava, odnosno minimizira prodor štetočina. Neke od fizičkih mjera su navedene u nastavku:

- Postavljanje mreža na ventilacionim i svim drugim otvorima;
- Zatvaranje odvodnih kanala sifonima;
- Održavanje podova, zidova, vrata i prozora u dobrom stanju;
- Postavljanje zaštitne gume ispod vrata u slučaju da nedostaje prag;
- Redovno uklanjanje otpada, stare opreme i ostalih nepotrebnih stvari;
- Postavljanje zaštitnih mreža na prozore koji se otvaraju;
- Držanje vanjskih vrata zatvorenim;
- Postavljanje električnih uređaja za leteće insekte i druge mjere.

Hemijske mjere

U hemijske mjere spada korištenje hemijskih sredstava za suzbijanje štetočina. Hemijska sredstva se mogu podijeliti na: sredstva koja se primjenjuju za suzbijanje mikroorganizama (dezinfekcija), sredstva koja se primjenjuju za suzbijanje glodara (deratizacija) i sredstva koja se primjenjuju za suzbijanje insekata (dezinsekcija).

Hemijska sredstva za suzbijanje štetočina mogu koristiti samo ovlaštena lica, odnosno ovlaštene ugovorne institucije, i ne smiju se primjenjivati samostalno od strane SPH.

Dezinfekcija, dezinsekcija, deratizacija (DDD)

Ugovorni izvođač DDD mjera

U skladu sa zakonskom legislativom, DDD mjere mogu provoditi samo institucije ovlaštene za izvođenje DDD mjera. Rukovodilac objekta odgovoran je za odabir kompetentnog izvođača DDD mjera koji će sačiniti plan i program provođenja mjera za suzbijanje štetočina

Dužnosti izvođača DDD mjera

Ugovorni izvođač je dužan:

Pregledati površine i prostor	<ul style="list-style-type: none">• odrediti stanje u kojem se nalaze površine i prostor• utvrditi stepan infestacije (ako ga ima)• odrediti vrstu uzročnika• utvrditi kritične tačke, odnosno ekološke niše, hranilišta i nastalu štetu• predložiti mjere kontrole i eradikacije uzročnika u skladu s poslovanjem objekta
Izraditi dokumentaciju	<ul style="list-style-type: none">• napisati preporuku za edukaciju uposlenih o načinima prepoznavanja prisutnosti štetočina• izraditi plan provođenja mjera DDD, s tačnim opisom mjera, mjestima izvođenja mjera, sredstvima koja će se koristiti i dr.• na tlocrtu objekta ucrtati mjesta postavljenih mamaca za DDD
Ocijeniti provedene mjere	<ul style="list-style-type: none">• prosuditi uspjeh provedenih intervencija

Evidencija preuzetih mjera

- Nakon svake provedene intervencije, izvođač radova je dužan ostaviti pisani dokument koji treba sadržavati naziv provedene mjere, sredstvo koje je korišteno (količina utrošenog sredstva, naziv sredstva i način aplikacije) i datum kada je mjera provedena.
- U prostorijama u kojima se priprema i skladišti hrana, prikladnije je korištenje fizičkih metoda kontrole štetočina. Ako je neophodno koristiti hemijske metode, voditi računa da se koriste samo kada proizvodni prostor nije u funkciji, kako ne bi došlo do kontaminacije hrane.

Korištenje mamaca

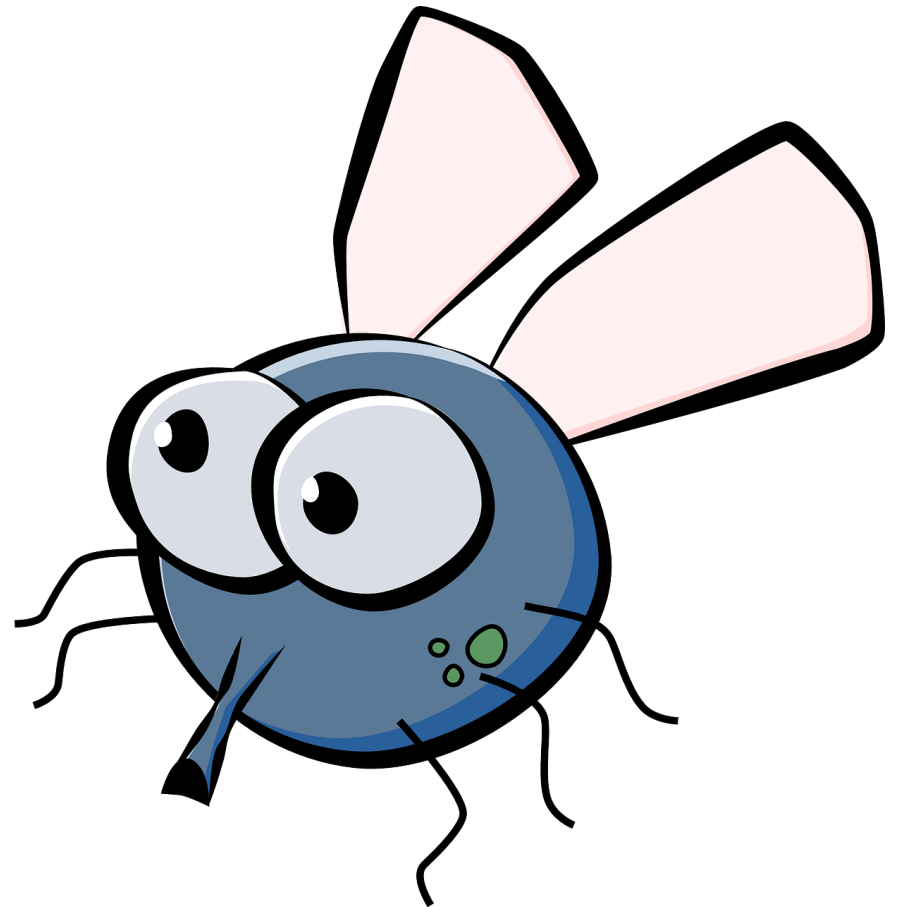
- Ako se koriste mamci za glodare, mogu se postaviti jedino unutar deratizacijskih kutija kako ne bi mogli doći u kontakt s hranom. Deratizacijske kutije moraju biti adekvatno obilježene, s obaveznom postavljenom prikladnom oznakom na zidu koja mora biti lako uočljiva, a mjesta postavljenih deratizacijskih kutija moraju biti označena na tlocrtu.
- **NAPOMENA: Čak i ako je kontrola štetočina povjerena nekoj ugovornoj kompaniji, SPH mora biti u potpunosti svjestan svih aktivnosti vezanih za kontrolu štetočina i biti u mogućnosti pružiti dokaze na zahtjev kontrolnog tijela u bilo koje vrijeme!**

Detekcija štetočina

Nadzor prisutnosti od strane zaposlenih sastoji se prije svega od vizuelne detekcije štetočina.

Detekcija insekata:

- praćenje pojave uginulih insekata, dijelova skeleta insekata ili njihovih razvojnih oblika,
- praćenje pojave živih insekata na mjestima potencijalnih skrovišta,
- praćenje pojave insekata na zamkama (električni uređaji, ljepljive trake),
- pojava malih tunela i rupica na pakiranjima hrane.

Detekcija štetočina

Nadzor prisutnosti od strane zaposlenih sastoji se prije svega od vizuelne detekcije štetočina.

Detekcija glodara:

- prisutnost izmeta,
- pojava oglodanih pakovanja hrane,
- pojava rupa u zidovima,
- pronalazak gnijezda u skladištima ili hrani (u vrećama brašna i sl.),
- pojava specifičnog mirisa u pojedinim prostorijama, koji ukazuje na prisutnost glodara,
- pojava miševa i štakora u objektu.

Kontrola štetočina

U slučaju uočavanja jednog ili više znakova prisutnosti štetočina, zaposlenici su dužni obavijestiti odgovornu osobu u objektu koja će kontaktirati ugovornog izvođača DDD mjera, kako bi se preduzele odgovarajuće mjere za njihovo uklanjanje.